

ĂN CÁ SỐNG DỄ BỊ UNG THƯ GAN

Mới đây, các nhà khoa học thuộc ĐH Khon Kaen (Thái Lan) lên tiếng cảnh báo: Ăn cá sống dễ bị ung thư gan do nhiễm sán lá gan. Hàng triệu người ở Thái Lan, Cambodia và Việt Nam đã bị nhiễm sán lá gan. Nghiên cứu do nhóm các nh&a

Các nhà khoa học Thái Lan kêu gọi người dân các nước Đông Nam Á từ bỏ thói quen ăn cá nước ngọt sống để tránh nguy cơ ung thư gan do sán lá gan gây ra.

Theo nhóm nghiên cứu, thủ phạm gây ra ung thư gan ở những người thích ăn các món cá sống (như gỏi cá, cá nấu chưa chín...) chính là sán lá gan – loại ký sinh trùng phổ biến ở các con sông thuộc các vùng nông thôn của các nước Thái Lan, Lào, Cambodia, Hàn Quốc, Trung Quốc và Việt Nam.

Nhiều loại cá nước ngọt là ký chủ trung gian của sán lá gan, và những người ăn cá sống sẽ bị nhiễm ký sinh trùng này. Cá nước ngọt nuôi trong ao hồ lẫn cá sống trong sông, rạch đều có thể bị nhiễm sán lá gan như nhau.

Sán lá gan ở người (Ảnh: microscopy)

Trưởng nhóm nghiên cứu, tiến sĩ Banchob Sripana, thuộc khoa Bệnh lý học của Trường Đại học Khon Kaen (Thái Lan), phát biểu: “Dù tỉ lệ ung thư gan ở những người nhiễm sán lá gan là dưới 1%, nhưng hiện có hàng triệu người nhiễm loại ký sinh trùng nguy hiểm này ở Thái Lan, Cambodia và Việt Nam. Ở Thái Lan, hiện có 6 triệu người bị nhiễm”.

Trong tài liệu được công bố trên ấn bản mới nhất của tạp chí Public Library of Science (PloS) ở Mỹ, nhóm nghiên cứu cho biết đa số những người nhiễm sán lá gan thường không có triệu chứng gì, nhưng sau nhiều năm, một số trong đó bị ung thư gan.

Trong suốt 20 năm qua, tiến sĩ Banchob và các cộng sự đã nghiên cứu mối liên hệ giữa việc nhiễm sán lá gan với ung thư gan, đặc biệt là ung thư ống mật. Trong quá trình nghiên cứu, các chuyên gia đã phát hiện tình trạng nhiễm sán lá gan đặc biệt nghiêm trọng ở các tỉnh thuộc miền Bắc và Đông Bắc Thái Lan – nơi mà những món cá sống như “Koi-Pla” rất được ưa chuộng.

Trong một cuộc phỏng vấn, ông Banchob nói: “Không ăn cá sống là cách dễ nhất để tránh nhiễm sán lá gan”.

Ông cho biết sán lá gan xâm nhập vào ống mật và sự tấn công của nó sẽ gây ra một “con bẫy” cytokine – chất hoạt hóa tế bào. Đây là một phản ứng miễn dịch rất mạnh, mạnh đến nỗi nó không chỉ tiêu diệt sán lá gan mà giết luôn cả những mô xung quanh nữa.

Ông nói: “Có 2 cơ chế tấn công của sán lá gan. Thứ nhất là nó có thể cắn biểu mô ngoài của ống mật và gây ra những vết loét; thứ hai là nó gây viêm túi mật. Những người có càng nhiều cytokine gây viêm thì càng bị viêm nhiều, và họ có nguy cơ bị ung thư về sau”.

Theo nhóm nghiên cứu, “ung thư gan thường được chẩn đoán muộn vì những triệu chứng của bệnh xuất hiện rất trễ. Do đó, khi được chẩn đoán là bị ung thư gan thì hầu hết bệnh nhân đang ở giai đoạn ung thư tiến triển, như giai đoạn 4, vì thế họ chỉ có thể được điều trị dưới hình thức ‘còn nước còn tát’ mà thôi. Rất khó có thể phát hiện những thương tổn ban đầu ở gan do ung thư gây ra, vì không có triệu chứng gì ở giai đoạn đầu của bệnh”.

Ông Banchob cho biết: “Đa số bệnh nhân ung thư gan tử vong trong vòng 6 tháng đến 1 năm kể từ khi bệnh được phát hiện. Không có bệnh nhân ung thư gan nào còn sống sau 5 năm cả”.

Có hai loại sán lá gan: sán lá gan lớn và sán lá gan nhỏ. Sán lá gan lớn thường lây vào người qua thịt bò, thịt trâu, thịt dê, thịt lợn..., còn sán lá gan nhỏ thường lây cho người do thói quen ăn lẩu cá, gỏi cá.

Sán lá gan nhỏ là loại ký sinh trùng có chu kỳ phức tạp bao gồm cả người và vật chủ trung gian (như ốc, cá...). Trứng sán lá gan nhỏ có trong đường mật sau đó được bài xuất ra ngoài theo phân, nếu gặp nước thì sẽ nở thành ấu trùng lông. Ấu trùng lông tìm đến vật chủ trung gian thứ nhất là các loài ốc. Trong ốc, ấu trùng lông phát triển thành những ấu trùng đuôi. Sau đó ấu trùng đuôi rời ốc và tìm đến các loài cá nước ngọt (vật chủ trung gian thứ hai) để cư trú. Tại đây ấu trùng đuôi phát triển thành các nang ấu trùng nằm trong các thớ thịt của cá – đây là giai đoạn gây nhiễm bệnh.

Nếu ăn cá sống (gỏi cá) hoặc cá nấu chưa chín, ấu trùng sẽ theo thức ăn vào đường ruột sau đó xâm nhập vào ống mật, trở thành sán lá gan nhỏ trưởng thành và gây bệnh. Thời gian từ lúc ấu trùng xâm nhập cơ thể đến khi xuất hiện sán trưởng thành có khả năng gây bệnh khoảng từ 3-4 tuần.

Sán gan có thể sống lâu tới 30 năm. Vì vậy bệnh sán gan, nếu không chữa, có thể kéo dài nhiều năm và gây những biến chứng bất ngờ và nguy hiểm, trong đó có ung thư gan.

Người bị nhiễm sán lá gan thường bị đau tức vùng gan (hông phải), sốt, gầy sút, nổi mẩn và rối loạn tiêu hóa. Nếu không được điều trị kịp thời có thể dẫn tới xuất huyết, thiếu máu nặng, vỡ bao gan và tử vong.

Quang Thịnh

Theo Reuters, EurekAlert!, Wikipedia, VNN

